

1. **Spiritualiteit is een containerbegrip geworden.**

Van oudsher geworteld in de (christelijke) religie, nu 'multi'.

Christelijke religie → religie (hellenistische verscheidenheid) → religiositeit → spirituele pluriformiteit (natuur, levenskunst, balans vinden, Zin, Happinez, popmuziek, film (The Force awakens), televisie als troostbuis).

Van woonspiritualiteit naar zoekspiritualiteit.

2. **De tijd waarin wij leven.**

Vier ontwikkelingen gedurende de laatste decennia:

- **ontkerkelijking**,
- **individualisering** (keuzebiografie),
- **zoektocht**,
- **geloven zonder binding**.

Onze samenleving kan bovendien met de volgende begrippen worden getypeerd:

Infomaatschappij (overstelpende hoeveelheid data, maar waar is het verband?);

Erlebnisgesellschaft (beleving en 'event', maar waarin ligt betekenis, wat beklijft?);

Risikogesellschaft (veel contingentie, dreiging van technisch kunnen, en ook angst voor terreur en agressie bijv., maar waarin vinden we dan houvast?);

we leven in een tijd van **het einde van de 'grote verhalen'** (ideologieën), maar ondertussen walsen **allerlei dwingende 'verhalen'** over ons heen (economisme, neoliberalisme, populisme, fundamentalisme, relativisme).

Complexiteit van bestaan en samenleving, wegvallen van oude kaders en overleveringen en het **ontbreken van zingevend verband** (niet weten; 'wind').

Psalm van Rutger Kopland

Dan zullen deze geluiden wind zijn,
als ze opstijgen uit hun plek, dan
zullen ze verwaaien, zijn ze wind.

We hebben geademd en onze adem was
als zuchten van bomen om een huis,

we hebben gepreveld en onze lippen
prevelden als een tuin in de regen,

we hebben gesproken en onze stemmen
dwaalden als vogels boven een dak.

Omdat wij onze naam wilden vinden.
Maar alleen de wind weet de plek
die wij waren, waar en wanneer.

3. Spiritualiteit en Spiritus Sanctus.

Geest en leven, schepping/natuur, kunst, het alledaagse. Geest en Woord/Verhaal. 'Die gesproken heeft door de profeten'.

Gedicht van Geert Boogaard:

Wederkeer
is alles
o Israël!

Gij hebt mij leren
denken
in wegen
in opgang,
in voeten die
gaan,
in een mond die zingt
van toekomst.

Nooit zou ik weten
onderweg te zijn,
zonder u.

4. Van het bijzondere naar het algemene.

Asymmetrische, kritische correlatie. Het Verhaal van de Geest (ruach, lëb, chokma, jirat Adonai, da'at Adonai, de Naam, het Geheim, Christus).

Gedicht van Judith Herzberg:

Vous partez en haute montagne.
Soyez toujours accompagné
d' un montagnard expérimenté.
Een waarschuwing die, wat mij betreft,
bij zeespiegel en wieg mag hangen.

5. De kerk is een gemeenschap van verhalen, die verteld willen worden.

Voor onderweg en om te wonen. Geheim/heem.
Chassidisch verhaal (waken over je woning; 'voor wie loopt u?') (uit: Martin Buber, Chassidische vertellingen, 549).

Henk C. van der Meulen